

ВІДГУК
офіційного рецензента
кандидата педагогічних наук, доцента
Галіцян Ольги Анатоліївни
на дисертаційне дослідження **Лі Юйлін**
на тему «**Формування естетичного світогляду майбутніх учителів**
музичного мистецтва у професійній підготовці»,
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність теми дисертаційної роботи. Дисертація Лі Юйлін якісно та концептуально збагачує наукові погляди на роль естетичної культури, вихованості, естетичного світогляду вчителя у вирішенні складних і неусталених ситуаціях освітнього процесу. Праксеологія підготовки майбутніх педагогів доводить, що застосування інноваційних освітніх технологій почасти випереджує процес формування естетичного світогляду. Водночас маємо визнати: Нова українська школа ще доволі часто слабо виконує одне з головних завдань – трансляцію досвіду ціннісно-естетичного ставлення до дійсності. Названа ситуація провокує примітивізацію та елементаризацію рівня культурних орієнтацій учнів. Відповідь на ці складні питання прагне знайти Лі Юйлін і доводить, що вчитель музичного мистецтва сьогодні – далеко не урокодавець, запрограмований освітньою парадигмою. Це креативна особистість з виразними національними рисами, яка органічно поєднує в собі риси вихователя і психолога, філософа, культуролога й естета, наповнює життєдіяльність школярів морально-етичними й культурно-естетичними цінностями, стимулює прагнення до естетичного саморозвитку і самовдосконалення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Актуальність рецензованого дослідження підсилюється тим, що дисертація виконана відповідно до наукової теми: «Проектування професійного становлення майбутніх фахівців в умовах університетської освіти» кафедри педагогіки (реєстраційний номер 0120U002014).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (протокол № 6 від 30 грудня 2021 р.) і скориговано вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський

національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол № 17 від 27 червня 2024 року).

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Дисертація Лі Юйлін вирізняється беззаперечною науковою новизною та безсумнівним практичним значенням. Авторкою вперше в педагогічній науці та освітній практиці специфіковано та науково обґрунтовано педагогічні умови формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва (інтеграція естетичних знань у площину професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; залучення студентів до активної, самостійної варіативної естетично-педагогічної діяльності в аудиторній та позааудиторній роботі; набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва досвіду створення естетично-освітніх продуктів в мистецько-педагогічній діяльності); розроблено модель формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва, що складається з трьох блоків (цілепроектувального, реалізаційно-конструкційного, результативно-змістового).

В роботі конкретизовано зміст категорії «світогляд» у загальнонауковій інтерпретації та вперше описано структуру естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва, що складають аксіологічно-емоційний, гносеологічно-індивідуальний, праксеологічно-професійний компоненти.

Дисертанткою розроблено критеріально-показникову базу для здійснення діагностування рівнів сформованості естетичного світогляду в майбутніх учителів музичного мистецтва.

Наголошуємо на практичній значущості роботи, яка безсумнівно полягає в розробленні чіткої, вираженої, логічно-структурованої етапної методики формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі професійної підготовки.

Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Провідні наукові положення та експериментальні результати дослідження висвітлено в 6 публікаціях автора (5 одноосібних). Із них 3 статті опубліковано у виданнях категорії Б з педагогіки, 3 публікації апробаційного характеру. Отже, матеріали дослідження пройшли належну апробацію.

Ступінь обґрунтованості наукових положень

Аналізуючи науковий фонд з проблеми формування естетичного світогляду майбутніх педагогів авторка фундаменталізує наукознання з естетики, філософії та педагогіки мистецтва. Назване дозволило Лі Юйлін сформувати уявлення про сутність естетичного світогляду майбутніх педагогів-музикантів та сформулювати визначення: складний поліпроекційний багатомірний конструкт, що забезпечується спрямованістю педагога-музиканта

на створення «гармонічної поліфонії» освітнього простору «за законами краси»; вможливорює розроблення вчителем власних методик навчання мистецтва у проєкції фундаментальних естетичних ідентифікаторів; спонукає вчителя до занурення у процес пізнання, засвоєння та реалізації функціоналу музичної дидактики на засадах естетики і духовності; спонукає до відтворення педагогом-музикантом системи педагогічних координат поліхудожнього змісту послуговуючись дескрипторами світового та національно-культурного мистецтва; проявляється у здатності вчителя до художньо-творчої реалізації синестезійних вражень в музичній естетиці; характеризується здатністю педагога-музиканта відтворювати широку палітру художньо-естетичних асоціацій та позараціональну «художньо-енергійну ауру» об'єктів естетичної дійсності, забезпечує глибину та експресивність емоційного «вчуття» педагога в них; генерується образністю та метафоричністю мислення і мовлення, збагаченого на порівняння та аналогії; варіює інтенсивність творчої уяви, гнучкість фантазії; реалізується розвиненістю асоціативного й «нелінійного» мислення, яскравістю і креативністю вияву ціннісного ставлення педагога до предметів та явищ естетичної й педагогічної дійсності; продукується емоційно-чуттєвою реакцією педагога на предметне поле естетичного простору.

Глибоке занурення у феноменологію естетичного світогляду надало можливості структурувати феномен в синтетичній єдності таких компонентів: аксіологічно-емоційний, гносеологічно-індивідуальний та прaxeологічно-професійний компоненти.

Спираючись на змістово-компонентне наповнення феномена «естетичний світогляд» Лі Юйлін розроблено діагностувальний інструментарій для проведення педагогічного експерименту з його формування у майбутніх учителів музичного мистецтва. Для вимірювання естетичного світогляду за аксіологічно-емоційним компонентом дисертантка обрала показники: естетична свідомість (ознаки: цілісність, глибина та вибірковість сприйняття естетичного об'єкта; глибина і стійкість естетичних переживань), емоційний інтелект (ознака: емоційна реакція на твори мистецтва та об'єкти довкілля), естетична спрямованість ціннісної сфери (ознаки: спрямованість ціннісних орієнтацій; естетична спрямованість мотиваційної сфери). Для вимірювання естетичного світогляду за гносеологічно-індивідуальним компонентом Лі Юйлін обрала показники: естетичні здібності (ознаки: потреба у спілкуванні з мистецтвом та реалізації естетичних здібностей; образність й емоційна експресивність продуктів естетичної діяльності), естетичне мислення (ознака: оригінальність естетичного мислення).

Для вимірювання естетичного світогляду за прaxeологічно-професійним компонентом дисертантка обрала показники: мистецька компетентність

(ознаки: уміння диференціювати естетичні якості предметів і явищ у співвіднесенні з власним естетичним ідеалом; здатність до обґрунтованої й аргументованої естетичної оцінки; обізнаність у галузі мистецтва), художньо-естетичний смак (ознака: широта смакової палітри в мистецькій галузі).

Заслуговує схвалення розроблене Лі Юйлін спеціальне номінування рівнів сформованості естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва: персонально-самодетермінантний, нормативно-конгруентний, репродуктивно-еквівалентний.

Результатом аналітичного вектору дослідницьких дій стало визначення й наукове обґрунтування педагогічних умов формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва: інтеграція естетичних знань у площину професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва; залучення студентів до активної, самостійної варіативної естетично-педагогічної діяльності в аудиторній та позааудиторній роботі; набуття майбутніми вчителями музичного мистецтва досвіду створення естетично-освітніх продуктів в мистецько-педагогічній діяльності.

Для проведення педагогічного експерименту Лі Юйлін розроблено модель формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва, що містить: цілепроектувальний блок (уналежнює мету процесу, соціальне замовлення на підготовку майбутніх учителів музичного мистецтва на засадах естетики і духовності), реалізаційно-конструкційний блок (уналежнює педагогічні умови формування естетичного світогляду та додаткові вектори оптимізації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва), результативно-змістовий блок (уналежнює зафіксовані параметри результативності процесу формування естетичного світогляду майбутніх педагогів-музикантів: показники та ознаки сформованості естетичного світогляду за персонально-самодетермінантним, нормативно-конгруентним, репродуктивно-еквівалентним рівнями).

Функційно-реалізаційним механізмом моделі виступила методика формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці.

Рукопис дисертації містить ґрунтовний опис інтегрованих лекцій, семінарів-дискусій і вікторин, індивідуально-творчих проектів, літературних конкурсів, інтерактивних вправ тощо. На основі набутого досвіду студенти успішно готували освітньо-естетичні продукти (концептуальні карти, щоденники естетичних вражень, словники художньо-естетичних термінів та понять, рецензії, мультимедійні маршрути-екскурсії, виконували художньо-естетичні проекти, колажі, портфоліо тощо).

Кваліфікований опис педагогічного експерименту, логіка подання його матеріалів, процедури збору емпіричних даних та перевірки їх достовірності в цілому відповідають магістральній меті і завданням дослідження.

Репрезентований у роботі комплекс методів, адекватних об'єкту, меті, завданням і логіці побудови, педагогічна результативність розробленої моделі, про що свідчать довідки з закладів вищої освіти, забезпечують достовірність і надійність результатів дисертації. Відзначимо ґрунтовні додатки, що поглиблюють і увиразнюють уявлення про цілісне дослідження. Список використаних літературних джерел, а також посилання в науковому тексті зроблено з дотриманням вимог.

У загальних висновках до роботи належно представлено матеріал, що фіксує результативність здійсненої теоретично-практичної розвідки.

Оцінка змісту й оформлення дисертації

Рукопис дисертації належно оформлений відповідно вимог МОН до дисертацій. Відмітимо стилістику презентації матеріалу. Наукиня користується функціоналом сучасного правопису, текст сприймається легко, умовисновки логічні та переконливі.

Зауваження до змісту дисертації та дискусійні положення

Позитивно оцінюючи загалом дисертацію висловимо низку спірних моментів, які можуть бути предметом дискусій.

1. В першому розділі дисертації світоглядна проблематика розглядається у вимірах педагогіки мистецтва, філософії мистецтва та аксіології музично-педагогічної діяльності. Отже, у науковій новизні слід було б зазначити, що специфіковано також і категорії «мистецький світогляд» та «художній світогляд».

2. Розглядаючи показники сформованості естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва слід було б проаналізувати зміст освітньо-професійних програм підготовки за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

3. Репрезентовані вектори педагогічного експерименту свідчать про те, що дисертанткою накопичено значний методичний матеріал, що може бути структурований в програму вибіркової дисципліни.

4. У ході експерименту дисертантка використовує значну кількість цікавого графічного матеріалу, концептуальні карти, презентації, малюнки, візуальну графіку. Матеріал становить практичну цінність для підготовки майбутніх учителів мистецтва, не лише музичного, отже заслуговує на окрему публікацію.

5. До списку використаних джерел слід було б внести не вибірково, а всі публікації дисертантки за темою роботи.

6. Текст роботи, не зважаючи на коректну стилістику та дотримання вимог, не позбавлений технічних огріхів та пунктуаційних помилок.

Загальний висновок

Зважаючи на беззаперечну актуальність дослідження, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, вагомий внесок дисертантки в педагогічну теорію та освітню практику вважаю, що дисертація Лі Юйлін з теми «Формування естетичного світогляду майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці» є завершеною, цілісно, самостійною науковою роботою, що відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка, Лі Юйлін заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Офіційний рецензент
кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри педагогіки
Державного закладу
«Південноукраїнський національний
педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»

Ольга ГАЛІЩАН